

— Fylkesmannen
— i Østfold

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte
av opplæringen og skolebasert
vurdering

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole.....	5
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	5
2.2 Tema for tilsynet.....	5
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	6
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	7
3.1 Rettslige krav	7
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	8
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	11
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	14
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	14
4.1 Rettslige krav	14
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	16
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	20
4.4 Fylkesmannens konklusjon	22
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	23
5.1 Rettslige krav	23
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	24
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	25
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	27
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	28
6.1 Rettslige krav	28
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	28
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	30
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	31
7. Skolebasert vurdering	31
7.1 Rettslige krav	31
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	32
7.3 Fylkesmannens vurderinger.....	35
7.4 Fylkesmannens konklusjon.....	37
8. Skoleeiers forsvarlige system	37
8.1 Rettslige krav	38
8.2 Fylkesmannens risikovurdering	39
9. Retting av brudd på regelverket	40

10. Kommunens frist til å rette.....	42
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	43

Sammendrag

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole. Tilsynet er et felles nasjonalt tilsyn på temaene skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering.

Tilsynet ble gjennomført ved at skolen gjennomførte en egenvurdering og kommunen og skolen sendte inn dokumentasjon på tilsynets temaer. Det ble gjennomført intervjuer med skolens ledelse og ansatte, og samtaler med elevgrupper.

I tilsynet har det kommet frem brudd på regelverket på rektors sikring av skolens arbeid med opplæringen i fag, undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte og som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning, vurdering av behovet for særskilt språkopplæring og skolebasert vurdering.

På bakgrunn funnene i det gjennomførte tilsynet har Fylkesmannen besluttet å utvide tilsynet til også å omfatte kommunens forvaltningskompetanse og skoleeiers system for å sikre etterlevelse av regelverket.

Kommunen og skolen har mottatt en foreløpig rapport med varsel om mulige pålegg. Kommunen ble gitt en frist med mulighet for å uttale seg om den foreløpige rapporten. Kommunen – skolen har sendt inn en uttalelse, denne er innarbeidet i rapporten. Fylkesmannen vurdert kommunens – skolens tilbakemelding og rettet eventuelle feil og mangler i denne endelige rapporten.

I denne rapporten får Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole en frist til å rette forholdene. Kommunen – skolen ber i sin tilbakemelding om veiledning i det videre arbeidet og Fylkesmannen vil følge opp kommunen – skolen videre.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 23.03.2017 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering med Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole. Knapstad barne- og ungdomsskole hadde 322 elever fordelt på 1. til 10. trinn skoleåret 2016/2017.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering (som denne rapporten omhandler), samt forvaltningskompetanse. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ og egenvurderinger i Reflex knyttet til tilsynet. Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger med alle skoleeiere i fylket og et formøte med Knapstad barne- og ungdomsskole og kommunen før tilsynet.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

I brev med varsel om tilsyn fra Fylkesmannen til Hobøl kommune, ble det også varslet om at tilsynet kunne bli utvidet med tema: Kommunes forsvarlige system for å vurdere om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt på tilsynsområdene. Vi har omtalt dette under punkt 8 i rapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen er 01.03.2018. Dersom forholdene ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Østfold vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Tilsynet omfatter også den skolebaserte vurderingen som er skolens jevnlig vurdering av sin egen virksomhet og måloppnåelse. Vurdering av egen

---

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Tilsyn/Rettleiingsmaterieell-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

virksomhet betyr at skolen skal vurdere organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen.

Elevvurdering, skolebasert vurdering og nasjonal vurdering skal ses i sammenheng. De ulike formene for vurdering skal samlet sett utfylle hverandre og medvirke til at den enkelte eleven blir motivert til å ta i bruk sine evner og anlegg, og at de nasjonale målene for opplæringen styrer arbeidet i skolen (Stortingsmelding 47 1995-1996). Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet er:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring
- Skolebasert vurdering
- Skoleeiers system for å vurdere og å følge opp at kravene blir etterlevd – en risikovurdering

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Og at kommunen som skoleeier sørger for at skolen ved skolebasert vurdering

- har gode kilder og relevant informasjon om elevenes måloppnåelse
- avdekker årsaken til manglende måloppnåelse og gjennomfører endringer
- sikrer en bred medvirkning i gjennomføringen
- gjennomfører vurderingen jevnlig

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Knapstad barne- og ungdomsskole.

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter for måloppnåelse eller får lite utbytte av opplæringen, at skolen ikke har god kunnskap om måloppnåelse, og hva som eventuelt forårsaker at målene ikke nås. Dette kan igjen medføre at skolen ikke gjør noe med lite tilfredsstillende organisering, tilrettelegging eller gjennomføring av opplæringen. Elevene får dermed ikke det utbyttet av opplæringen som de ellers kunne fått.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Hobøl kommune ble åpnet gjennom brev 23.03.2017. Kommunen ble pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveivurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilråding om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolens øverste leder er rektor, som sammen med 2 fagledere representerer skolens ledelse. Barneskolen og ungdomsskolen ble slått sammen for noen år siden. De to enhetene er noe ulikt organisert. Barneskolen har en fagleder og en flat struktur. Det er en trinnleder på hvert trinn og trinnlederne er med i skolens plangruppe. Det er plangruppen som driver mye av det pedagogiske utviklingsarbeidet ved skolen. Ungdomsskolen har en fagleder og en trinnleder på hvert trinn. Trinnlederne er med i skolens plangruppe. Videre har skolen fagseksjoner på tvers av trinn og storsteam der alle lærerne deltar. Trinnlederne har ansvar for oversikten på trinnet når det gjelder elever, aktiviteter og å sammenstille ukeplanene/læringsplanene.

Dokumentasjon og intervjuer viser at skolen har etablert flere fellesarenaer for skolen som helhet, og skolens ledelse arbeider for at skolen skal bli og fremstå som en enhet. Det fremkommer imidlertid av intervjuene på barnetrinnet at de opplever at på fellesarenaene for hele skolen, handler det mye om ungdomstrinnet og mindre om barnetrinnet. Intervjuer på ungdomstrinnet viser at det er en oppfatning om at det bør

være en viss avstand fra barnetrinnet til ungdomstrinnet, slik at det blir likt for alle skolene i kommunen ved overgang til ungdomstrinnet.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Det fremkommer av intervjuene at det var til dels store utskiftninger av lærere på barnetrinnet for tre år siden. I 2014/2015 så skolen et behov for å forbedre det lokale læreplanarbeidet. Dokumentasjon viser at barnetrinnet og ungdomstrinnet har utarbeidet felles lokale læreplaner. Det er utarbeidet periodeplaner for hvert fag på alle trinn. Periodeplanene har delt skoleåret inn i 6 perioder. I periodeplanene fremkommer det kompetansemål for den enkelte periode, disse er igjen konkretisert i læringsmål for perioden. Det fremkommer også hvilket læringsmaterieell som skal benyttes for perioden.

I intervjuene sies det at læringsmålene for den enkelte periode i periodeplanene også skal fremkomme av ukeplanen/læringsplanen for de aktuelle ukene. På barnetrinnet heter det ukeplaner og på ungdomstrinnet heter det læringsplaner. Alle planene legges ut på Fronter innen en viss frist, og skolens ledelse informerer om at de sjekker og følger opp at dette blir gjort.

Det fremkommer av intervjuene at læringsmålene skal være å gjenfinne på læringsplanene, og at det er fagseksjonene som har ansvar for å sjekke periodeplanene opp mot kompetansemålene for å kontrollere at alle kompetansemålene er dekket. Av dokumentasjonen fremkommer det at på ungdomstrinnet står læringsmålene på læringsplanene.

Av den dokumentasjonen som foreligger på barnetrinnet, fremkommer det ikke en like tydelig sammenheng mellom kompetansemål, læringsmål og målene på ukeplanene. Det fremkommer av egenvurderingene at kompetansemålene skal fremkomme på ukeplanene. I intervjuene på barnetrinnet ble det imidlertid sagt at det var mulig å konkretisere læringsmålene fra periodeplanen. Lærerne på barnetrinnet sier at de ikke har et system for å sjekke om de faktisk har vært gjennom alle kompetansemålene i fag. Det fremkommer av egenvurderingene at årsplanene og periodeplanene ligger tilgjengelig på Fronter. Lærerne sier at de ikke vet om rektor har et system for å sikre at kompetansemålene i fag blir ivaretatt gjennom løpet, og at de aldri har fått tilbakemeldinger på det området.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Det fremkommer av dokumentasjon at ungdomstrinnet har satt mål for opplæringen for samtlige fag på læringsplanene. På barnetrinnet har de mål for opplæringen i de fleste fag på ukeplanene, men ikke for de praktisk-estetiske fagene, som musikk, kroppsøving og kunst og håndverk.

Det kommer frem av intervjuene med skolens ledelse at det har vært jobbet med klasseledelse, og at alle lærerne skal starte undervisningen med å formidle målene for opplæringen. Av samtalene med elevene kommer det frem at det er ulikt om lærerne forteller hva som er målet for opplæringen. De sier det er stor forskjell fra lærer til lærer og fag til fag. Lærerne sier at det nok ofte er opp til den enkelte lærer hvordan målene for opplæringen skal presenteres. Det fremkommer av intervjuene at ledelsen har snakket om dette på fellesmøter.

På barnetrinnet har elevene målprøver i de fleste fag. Elevene sier at de kjenner igjen innholdet på målprøvene fra det de har lært i perioden.

På ungdomstrinnet informeres det om at det er utarbeidet felles vurderingskriterier for noen av fagene og for ulike prosjekt. Det er imidlertid stor variasjon mellom fagene. I tilsynet foreligger det dokumenter som viser vurderingskriterier for norskfaget og for et prosjekt i norsk. Det fremkommer av samtalene med elevene at det varierer fra lærer til lærer og fag til fag hvordan og om vurderingskriteriene formidles til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

På ungdomstrinnet fremkommer det av intervjuene med lærerne i noen av de utvalgte fagene, at de sjekker ut hvilke læringsmål de har gjennomgått i opplæringen underveis i løpet. Disse læringsmålene settes så inn i periodeplanene underveis. Ved slutten av skoleåret overleveres planene til neste trinn for å sikre at alle kompetansemålene blir ivarettatt på hovedtrinnet.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

I alle saker om spesialundervisning som er lagt frem i tilsynet, foreligger det både et vedtak og en IOP. Intervjuene bekrefter at det alltid utarbeides IOP for elever som har vedtak om spesialundervisning.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06

I tilsynet foreligger det 5 saker som dokumentasjon på skolens arbeid på spesialundervisningsområdet. Alle sakene inneholder en sakkyndig vurdering, et enkeltvedtak, en individuell opplæringsplan (IOP), en årsrapport og informasjon om underveisvurderingen. Det er rektor som fatter enkeltvedtak. Det resterende arbeidet knyttet til spesialundervisningen er fagleders ansvar. Det fremkommer av intervjuene at både barnetrinnet og ungdomstrinnet har ressursteam. Det er ressursteamet som utfører det praktiske arbeidet rundt organiseringen av spesialundervisningen. Ressursteamet har ukentlige møter.

Alle de fremlagte vedtakene er fattet i samsvar med sakkyndig vurdering. Det fremkommer av intervjuene at skolen per i dag ikke har fattet vedtak som avviker fra den sakkyndige vurderingen. Vedtakene er utarbeidet etter en felles mal der overskriftene antyder det innholdet et vedtak skal omfatte. Vedtakene angir hvilke fag og omfanget av spesialundervisningen. Det fremgår ikke hvordan opplæringen skal organiseres, det vises til sakkyndig vurdering, men denne er ikke lagt inn som en del av vedtaket.

Av intervjuene fremkommer det at vedtaket kun ansees som en formalitet og at det er den sakkyndige vurderingen og IOP-en som angir opplæringen eleven skal få. Det fremkommer i årsrapportene og intervjuene at IOP-en kan justeres underveis i opplæringen for enkeltelever. I en av de fremlagte årsrapportene i tilsynet fremkommer det at et fag er nedprioritert for å styrke opplæringen på andre områder. Av intervjuene fremkommer det at det ikke er et system for å vurdere å endre vedtaket når opplæringen justeres. Det er heller ikke et system for å innhente en supplerende vurdering angående dette fra PPT.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevenes opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Det fremkommer av sakene om spesialundervisning som er fremlagt i tilsynet at IOP-ene har egne mål for opplæringen, når elevenes opplæring avviker fra de ordinære læreplanene for fagene.

Av intervjuene, IOP-ene og årsrapportene fremkommer det at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å samordne IOP-ene med klassens planer.

Kommunens kommentarer til Fylkesmannens undersøkelser

I kapittel 3.2 på side 6 beskriver fylkesmannen skolen som to enheter som er ulikt organisert hvor barnetrinnet beskrives som en flat struktur. Vi ønsker å bemerke at juridisk er skolen en enhet og en skole, men i to avdelinger. Skolen er organisert med en rektor og to fagledere som utgjør skolens ledelse. Skolen har videre fem trinn-/teamledere, hvorav det er en teamleder for 1. – 4. trinn og en for 5. – 7. trinn og en trinnleder for hvert av de tre trinnene på ungdomstrinnet. Skolen kan oppfattes som to enheter da bygningsmassene er spredt, samt at det ikke er felles kontorfløy. Dette gjør at det er avstand mellom avdelingene.

På side 8 skriver dere at det er fagsjefens som har ansvar for spesialundervisningen. Skolen har ikke en funksjon med fagssjef. I dette tilfellet refererer dere til stillingen fagleder.

På side 9, første avsnitt skriver dere at det ikke er et system for å endre vedtaket eller for å innhente supplerende vurdering fra PPT. Skolen vil hevde at det gjøres jevnlig vurderinger i resussteam, med bakgrunn i henvendelser for foresatte eller lærere, vedrørende behov for endringer. PPT deltar i møter hvor dette drøftes, og det kan da uttrykkes behov for endringer. Endringer gjøres i dialog med foresatte og PPT. Det er korrekt at skolen ikke er flinke nok til å foreta endringer i vedtaket om spesialundervisning. Men det blir innhentet supplerende vurdering i de tilfeller det oppleves at sakkyndig ikke er gyldig lenger. Dette gjøres ved en tiltatt melding til PPT.

Fylkesmannens kommentarer

På bakgrunn av kommunens tilbakemelding har vi rettet ordet fagsjef til fagleder.

Det fremkommer ikke nye opplysninger i saken som gjør at Fylkesmannen endrer sine vurderinger og konklusjoner fra den foreløpige rapporten på dette punktet.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Knapstad barne- og ungdomsskole fremstår som to ulike enheter. Ansatte har ulike oppfatninger av om barnetrinnet og ungdomstrinnet er å anse som en felles skole. Barneskolen fremstår som lenger unna rektor og opplever ikke å være like synlige som ungdomsskolen på de ulike arenaene. Det er vår vurdering at skolen som helhet ikke er tydelig på om de er en enhet, eller om de er to skoler under en leder.

Barnetrinnet bærer preg av at det har vært store utskiftninger av personalet og et manglende system for lokalt læreplanarbeidet tidligere år. Barnetrinnet har satt i gang med å bygge opp systemet for planarbeidet.

Vi ser av dokumentasjon og intervjuene at det er utarbeidet periodeplaner i de ulike fagene både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Periodeplanene tydeliggjør at det er kompetansemålene som er utgangspunktet for planarbeidet og dermed opplæringen.

I plandokumentene som skolen har sendt inn som dokumentasjon fremkommer det en tydelig sammenheng mellom periodeplanene og læringsplanene på ungdomstrinnet. Læringsmålene i periodeplanene er å gjenfinne i læringsplanene. På ungdomstrinnet er det tydelig hos noen av lærerne vi intervjuet at de har en innarbeidet fremgangsmåte for å kontrollere at de har ivaretatt alle kompetansemålene på hovedtrinnet. Det fremkom av intervjuene at det er stor variasjon mellom fagene, hvor systematisk dette blir ivaretatt.

På barnetrinnet er det etter vår vurdering vanskeligere å se sammenhengen like tydelig. Målene i ukeplanene er konkretisert og formulert på en annen måte enn slik de fremkommer i periodeplanene. Dette krever at rektor er tettere på planarbeidet for å kunne sikre at opplæringens innhold i praksis knyttes opp mot kompetansemålene. Det er vår vurdering at barnetrinnet har tatt tak i det lokale arbeidet med læreplanene og etablert et system som legger til rette for at opplæringens innhold kan knyttes til kompetansemålene for fag. Arbeidet ble igangsatt for 2 år siden, og det er nå en innarbeidet rutine med gitte frister for alle på barnetrinnet. Det er imidlertid også vår vurdering at det fremdeles gjenstår noe arbeid med systemet når det gjelder å sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemålene i fag. Svarene i egenvurderingene og intervjuene viser at skolen har arbeidet med å bygge et system for årsplaner og periodeplaner, men det fremkommer ingen systematikk i å sikre innholdet i ukeplanene opp mot periodeplanene og kompetansemålene. Bakgrunnen for vår vurdering er at det ikke fremkommer at det er en innarbeidet fremgangsmåte for å sjekke ut at kompetansemålene i fag i praksis er ivaretatt for den enkelte periode.

Det er vår vurdering at det er sannsynliggjort at rektor har *lagt til rette for* at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte fag. Det er imidlertid ikke sannsynliggjort at rektor *sikrer* at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemålene i det enkelte fag

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

De lokale læringsmålene er beskrevet for alle fag på læringsplanene på ungdomstrinnet. Vi presiserer i denne sammenheng at selv om skolen formulerer læringsmål, kriterier eller kjennetegn, så er det fremdeles kompetansemålene som beskriver den kompetansen eleven skal utvikle.

I egenvurderingene og intervjuene fremkommer det en sammenblanding av begrepene kompetansemål, læringsmål og mål for opplæringen. Det er vår vurdering at det er naturlig at målene for de minste elevene formuleres og konkretiseres på en annen måte enn for de største elevene. Vi vil imidlertid presisere at kravet er at elevene skal kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse.

Av tilsynet fremkommer det at det er svært ulikt hvordan målene kommuniseres til elevene. For at elevene skal kunne kjenne målene for opplæringen, må målene kommuniseres på en måte som gjør at elevene forstår hva som er målet. Det er derfor ikke tilstrekkelig at målene kun står på ukeplanene/læringsplanene. Vi vil samtidig påpeke at barnetrinnet ikke har mål for de praktisk-estetiske fagene på ukeplanene.

Det fremkommer at skolens ledelse sier at målene for opplæringen skal gjennomgås med elevene i forkant av undervisningsperioden. Intervjuer, samtaler og egenvurderingene viser at det varierer fra fag til fag, og lærer til lærer.

Vi anser det derfor ikke sannsynliggjort at rektor sikrer elevenes rett til å kjenne målene for opplæringen.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Målene i ukeplanene på barnetrinnet er konkretisert og formulert på en annen måte enn slik de fremkommer i periodeplanene. Dette krever at rektor etablerer et system for å sikre at alle kompetansemålene i det enkelte fag er dekket på hovedtrinnet. Det er vår vurdering at skolen gjennom arbeidet med et felles system for etablering av læringsmål knyttet opp mot kompetansemålene har lagt til rette for at opplæringen dekker alle kompetansemålene i det enkelte fag på hovedtrinnet. Ved at det derimot mangler en systematikk i vurderingen av hva som i praksis har vært gjennomgått i opplæringen og en evaluering av om alle kompetansemålene er dekket på hovedtrinnet, er det vår vurdering at rektor ikke sikrer dette.

Vi anser det derfor ikke sannsynliggjort at rektor sikrer at alle kompetansemålene er dekket på hovedtrinnet.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Fylkesmannen anser at det er sannsynliggjort at alle elever som har vedtak om spesialundervisning også har en IOP.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06

Det er vår vurdering at IOP-ene er utarbeidet på grunnlag av sakkyndig vurdering, og at vedtaket ikke er tydeliggjort som et sentralt ledd i saker om spesialundervisning. Vedtakene som foreligger i tilsynet, er etter vår vurdering ikke klare og tydelig nok til at det angir hva slags opplæring eleven skal få. Ved større justeringer av elevens opplæring og dermed elevens IOP, blir sammenhengen med vedtaket ikke vurdert. Etter vår vurdering svekker det elevens rettsikkerhet, da det ikke gir elever og foreldre mulighet til å klage på det planlagte opplæringstilbudet. Det er vår vurdering at innholdet i IOP ikke samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen. Tilsynet vil bli utvidet til også å omhandle forvaltningskompetanse på avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen. Se punkt 8 for beskrivelse av dette.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringsplanen (klassens) planer.

Det er vår vurdering at skolen sørger for at IOP-ene har egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra de ordinære læreplanene. Det er også vår vurdering at skolen sørger for at IOP-ene er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Det er vår vurdering at det ikke har kommet inn nye opplysninger etter foreløpig rapport som endrer våre konklusjoner.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har en innarbeidet praksis på ungdomstrinnet som gjør at rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte fag og samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinn i de fagene som ble undersøkt i tilsynet, slik at undervisningspersonalet kan ivareta elevens rett til å kjenne til målene for opplæringen. Det er imidlertid ikke ivaretatt på barnetrinnet.

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har ikke en innarbeidet fremgangsmåte som gjør at rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne målene for opplæringen, og hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse.

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har en innarbeidet praksis for at det utarbeides IOP hvert år for elever med spesialundervisning. Vedtakene om spesialundervisning har imidlertid ikke tilstrekkelig med informasjon om opplæringen til elevene. Dette medfører at innholdet i IOP-ene ikke kan sies å samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen. Skolens IOP-er har egne mål når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner og skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at IOP er samordnet med klassens planer.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til

hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

I dokumentene Knapstad barne- og ungdomsskole har sendt inn i forbindelse med tilsynet, ligger det periodeplaner fra utvalgte trinn. Alle periodeplanene som er vurdert, bygger på den samme malen, og inneholder temaer som skal gå over en seksukers periode. Planene inneholder informasjon om hvilket tema det skal jobbes med i perioden, hvilke kompetansemål som hører til temaet, hvilke læringsmål kompetansemålene er brudd ned til, hvilket læringsstoff som skal ligge til grunn for undervisningen, og hvordan elevene skal vurderes på temaet. Hver periodeplan tar for seg seks slike seksukersperioder, slik at hver periodeplan dekker den planlagte undervisningsaktivitet på hvert trinn. Periodeplanene er bygget opp på samme måte på tvers av barne- og ungdomstrinn.

Videre inneholder dokumentasjonen fra skolen eksempler på ukeplaner på barnetrinnet. Disse er bygget opp litt forskjellige avhengig av trinn, men inneholder mye av den samme informasjonen. Felles for ukeplanene er at de inneholder informasjon til hjemmet, ukens læringsmål for fagene norsk, matematikk, engelsk, naturfag, samfunnsfag, og sosiale læringsmål. I tillegg inneholder planene oversikt over lekser, og timeplanoppsettet for trinnet. For 5. og 7. trinn går ukeplanen over to uker, for 2. trinn går den over én uke.

Dokumentet som tilsvarer ukeplaner på ungdomstrinnet, heter læringsplan. Læringsplanen går over tre uker, og inneholder en timeplan for perioden. Videre inneholder den læringsmål, informasjon om fagstoff, arbeidskrav og informasjon om vurderingskriterier i naturfag, matematikk, norsk, engelsk, samfunnsfag, KRLE, spansk, fransk, arbeidslivsfag, kroppsøving, og kunst og håndverk. For flere av fagene er arbeidskravene delt opp i tre kategorier (A, B og C) som beskriver noe forskjellig mengde og innhold.

Gjennom intervjuene kommer det frem at elevene ikke får tilgang til periodeplanene, men bare ukeplanene og læringsplanene. Periodeplanene fungerer således som skolens interne dokumenter for planlegging og samkjøring av undervisning på tvers av trinn i fag. Ukeplanene er det dokumentet som gir elevene informasjon om undervisningens mål og innhold på barnetrinnet, og tilsvarende plan for ungdomstrinnet er dokumentet som heter læringsplan.

Av samtalene med elevene kommer det frem at det er ulikt om lærerne forteller hva som er målet for opplæringen. På ungdomstrinnet sier elevene at i noen fag må de lese seg til målene på læringsplanene selv, mens i andre fag snakker lærerne om målene i timene. Det fremkommer at det også er forskjell fra lærer til lærer i det samme faget. Lærerne sier at det nok ofte er opp til den enkelte lærer hvordan målene for opplæringen skal presenteres.

På barnetrinnet informerer elevene om at noen lærere snakker om målene for opplæringen i timene, noen skriver de på tavla, og hos andre lærere må de lese målene

for opplæringen på ukeplanene selv. De sier det er stor forskjell fra lærer til lærer. Også her sier lærerne at det er mye opp til lærerne selv hvordan de presenterer målene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Av egenvurderingene fremkommer det at de på barnetrinnet informerer om hva det legges vekt på før prøver og i større prosjekter. I intervjuene fremkommer det at lærere mener at de nok kan bli bedre på dette området. Elevene får målprøver i flere fag, og elevene formidler at de kjenner igjen det de blir vurdert på i disse målprøvene ut fra hva lærerne har snakket om i timene.

Lærerne som har vært en del av tilsynet, sier at de muntlig kommuniserer hva som vektlegges i vurdering i det enkelte fag. Det fremkommer imidlertid av samtalene med elevene på ungdomstrinnet at de opplever at det varierer fra lærer til lærer og fag til fag hvordan og om vurderingskriteriene formidles til elevene.

I norskfaget foreligger det dokumentasjon på vurderingskriterier i faget. Det foreligger vurderingskriterier, som er hentet fra nettstedet minskole.no og Utdanningsetaten i Oslo kommune. Det foreligger også eksempler på tverrfaglige undervisningsopplegg. Det ene har tema «Europa», det andre har tema «Ung». Oppleggene har forskjellig omfang. «Ung» inneholder vurderingskriterier med beskrivelse av hva som kreves for hver karakter fra 1 til 6. Det bekreftes gjennom intervjuer og egenvurderingene at lærerne i norskfaget har skriftlige vurderingskriterier, og at elevene får tilgang på disse.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Dokumentasjonen fra skolen inneholder et eksempel på målprøve fra 7. trinn. Målprøven skal teste elevenes kunnskap på et gjennomgått tema innenfor fagene norsk, matematikk, samfunnsfag, naturfag og KRLE, hvor eleven før oppgavene løses kort skal vurdere sin egen kunnskap på fagene. Gjennom intervjuene kommer det frem at målprøvene er valgfrie å gjennomføre, men at mange av lærerne bruker disse.

Det fremkommer av intervjuene med ledelsen på ungdomstrinnet at elevene skriver logg på hva de jobber med, og hva de ikke henger med på i timene. Av samtalene med elevene fremkommer det imidlertid at det varierer om loggboken brukes.

I intervjuene og egenvurderingene sier lærere at de gir kontinuerlig tilbakemeldinger og fremovermeldinger i timene. Det fremkommer at elevene også får informasjon om hva de mestrer, og hva de må gjøre for å øke sin kompetanse skriftlig i utviklingssamtalene.

På ungdomstrinnet fremkommer det av intervjuene at lærerne gir tilbakemeldinger på prøver og i periodevurderingene. Dokumentasjonen viser at skolen har periodevurderinger på våren og høsten, som også skal informere elevene om hva de mestrer i de forskjellige fagene. Imidlertid inneholder periodevurderingene på barnetrinnet kun informasjon om norsk, matematikk og engelsk, i tillegg til sosiale ferdigheter. Av samtalen med elevene bekreftes det at noen lærere gir informasjon om hva de skal gjøre for å bli bedre, mens andre ikke gjør det. I egenvurderingene fremkommer det at lærerne gir muntlige tilbakemeldinger og fremover -meldinger i undervisningen. Det fremkommer av samtalene med elevene at de får tilbakemelding på hva de mestrer i fagene gjennom prøver og underveis i opplæringen. De opplever imidlertid at de får lite informasjon om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse, og at dette varierer fra lærer til lærer og fag til fag. Ofte kan fremovermeldingene være så generelle at de ikke forstår hva de må jobbe med.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Når det gjelder egenvurdering av elevene, har ikke skolen sendt ved noen dokumenter som strukturerer dette arbeidet. Det kommer frem gjennom intervjuene at dette gjøres i ulik grad av de ansatte.

Av egenvurderingene fremkommer det at lærerne selv mener at dette er et område de nok ikke er så gode på, og at dette er noe de skal jobbe med i dette skoleåret. Intervjuene bekrefter at dette kan ha et større fokus ved skolen. Skolens ledelse sier at dette er et område de nok må jobbe mer med fremover, og at elevundersøkelsen viser at de har et forbedringspotensiale på dette området.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Det kommer frem gjennom intervjuene at skolen tidligere har hatt stort fokus på vurdering, og at skolen på et tidspunkt gjennomførte seks periodevurderinger av elevene. Lærerne ga tilbakemelding på at dette opplevdes som svært arbeidskrevende, og skolens ledelse besluttet derfor å redusere periodevurderingene til to vurderinger i året.

Formelle tilbakemeldinger til elevene på elevenes sin innsats kommer i utviklingssamtalene, og i halvårsvurderingene. Utviklingssamtalene baserer seg på malen som er nevnt over. Halvårsvurderingene med karakter gjennomføres i forbindelse med at elevene er halvveis i undervisningsåret, i slutten av januar, og til sommeren. Det kommer fram av intervjuene at halvårsvurderingen på ungdomstrinnet kun utgjøres av en karakter, og at den kvalitative vurderingen og slik sett begrunnelsen for karakteren formidles midt i hvert semester, typisk i oktober/november og i mars/april. Det kommer frem av intervjuene at elevene har anledning til å spørre lærerne om begrunnelsen for karakteren.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Skolen har i forbindelse med tilsynet sent inn eksempler på årsrapporter som utarbeides i forbindelse med vurdering av elever med IOP. Årsrapportene Fylkesmannen har fått oversendt, inneholder en vurdering av elevenes utvikling fra målene i IOP-en. Det kommer frem gjennom intervjuene at det er læreren som har ansvaret for spesialundervisningen, som også fyller ut årsrapporten og gjennomfører evalueringen i forbindelse med den. Det kommer også frem at ressursteamet er sentralt i organiseringen og tilretteleggingen av spesialundervisningen, og at dette er en støttespiller i denne forbindelsen.

Kommunens kommentarer til Fylkesmannens undersøkelser

På side 15, elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid, skriver fylkesmannen at skolens ledelse sier at det er noe vi må jobbe mer med. Dette er et av skolen utviklingsområdet. Bakgrunnen for dette utviklingsområdet er Bedre Læringsmiljø, Ungdomstrinn i Utvikling og Elevundersøkelsen. Området er plukket ut etter evalueringer og dialogkonferanse med elevråd.

På side 16 skriver Fylkesmannen at det fremkommer av intervjuene at elevene har anledning til å spørre lærerne om begrunnelse for karakter. Kontaktlærer gjennomfører jevnlig elevsamtaler ved at disse er timeplanfestet. Disse samtalene omhandler både faglige og utenomfaglige emner. De aller fleste lærere har gjennomgang med elevene om karakter, begrunnelse og fremovermelding. Skolen er enig i at systemet for å fange opp alle ikke er godt nok. Men opplever at fylkesmannen beskriver et avstandsforhold mellom elev og lærer som vi kjenner oss igjen i.

På side 17 skriver Fylkesmannen at det ikke er innarbeidet fremgangsmåte for hva som skal formidles, og hvordan vurderingskriteriene skal formidles. Vi stiller oss undrende til at Fylkesmannen beskriver at det bør en standardisert metode for formidling. Vi vil hevde at det å sammenstille en metodikk for dette vil begrense formålet med flere av fagene, samt at det innskrenker pedagogisk handlingsrom. All undervisning skal være tilpasset, det betyr også at å standardisere dette ikke er heldig. Skolen er derimot enig i at det må sikres at elevene kjenner og forstår vurderingskriteriene. Skolen vil også påpeke at elevene skal være delaktige i dette arbeidet.

Videre på side 17 beskriver Fylkesmannen at skolens periodevurderinger kun omhandler norsk, matematikk og engelsk. Dette er ikke korrekt. Ungdomstrinnet skriver periodevurderinger for alle fag, samt sosiale ferdigheter. Denne sendes hjem i forkant av utviklingssamtaler. Barnetrinnet har et noe forenklet skjema, hvor matematikk, norsk og engelsk fremgår, men det er en egen rubrikk for andre fag. Faglærer overlever skriftlig informasjon til kontaktlærer i forkant av utviklingssamtaler. Skolen er derimot enig med Fylkesmannen i at tidspunktene for denne vurderingen ikke er i tråd med opplæringsloven. Skolen er allerede i ferd med å endre praksis på dette området. Det betyr at utviklingssamtaler, periodevurderingen flyttes til januar og juni/august.

Fylkesmannens kommentarer

På bakgrunn av intervjuene med de ansatte ved skolen, ser Fylkesmannen at skolen har iverksatt et arbeid med å involvere elevene i eget læringsarbeid. Det er imidlertid vår vurdering at dette ennå ikke har blitt implementert.

Når det gjelder en innarbeidet fremgangsmåte for hva og hvordan vurderingskriterier skal formidles, så omhandler dette ikke at skolen må ha en skriftlig rutine eller en standard for alle trinn. Det er imidlertid en forutsetning at elevene forstår hva som er grunnlaget for vurderingen og at dette formidles på en gjenkjennbar og forståelig måte. Det betyr at skolen må ha drøftet og kommet frem til hva som skal formidles og hvordan vurderingskriteriene skal formidles på de ulike trinn og grupper av elever.

På bakgrunn av skolens tilbakemelding har Fylkesmannen i den endelige rapporten presisert forskjellen mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet når det gjelder periodevurderingene. Vi opprettholder vår vurdering som sier at vi vurderer at skolen samlet sett gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene, gjennom prøver, samtaler og uformell kommunikasjon gjennom undervisningen.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Det er vår vurdering at Knapstad barne- og ungdomsskole har mange dokumenter som er med på å prege og legge føringer på og strukturere undervisningen. Periodeplanene ble utarbeidet for noen år siden, og synes å være gode dokumenter for å få oversikt over hvilke temaer som skal undervises til hvilken tid, hvilke kompetansemål som undervisningene er knyttet til, og hvordan disse er brutt ned til læringsmål.

Det er videre vår vurdering at ukeplanene ved barneskolen og læringsplanene ved ungdomsskolen er innholdsrike og gir elevene mye informasjon om hva det skal undervises i, i løpet av perioden. Imidlertid viser intervjuene at det er stor forskjell i hvilken grad lærerne snakker med elevene om målene for undervisningen i timene, eller om de bare overlater det til elevene selv å lese dem. Kravet i § 3-1 i forskrift til opplæringsloven er at elevens skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, slik det er utlagt under de rettslige kravene i kapittel 4.1 i denne rapporten. Dette betyr at det ikke er tilstrekkelig bare å levere ut målene for undervisningen skriftlig til elevene, men at lærerne også må hjelpe elevene til å forstå mer konkret hva de skal lære.

Gjennom tilsynet ser vi at mange av lærerne ved skolen er flinke til å informere elevene muntlig om målene for undervisningen, og at dette er en fast rutine i oppstarten av undervisningsøkter eller nye temaer. Vi ser imidlertid også at det er mange som ikke i tilstrekkelig grad gjør dette, og at det da er elever som står i fare for å ikke få denne retten oppfylt. Det er vår vurdering at elever opplever å ikke forstå hva som er målet for opplæringen i noen fag. Det er stor variasjon fra fag til fag og lærer til lærer på dette området. Målene for opplæringen skal kommuniseres på en slik måte at elevene forstår hva som er målet for opplæringen. Informasjon om målene for opplæringen legger også noe av grunnlaget for en vurdering av egen læring, og er således viktig av flere årsaker.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Gjennom intervjuene og dokumentasjonen som er sendt inn, kommer det frem at elevene i noen fag, og i noen grad, får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget. I noen av fagene er det tydelige vurderingskriterier som presenteres for elevene, mens det i andre fag ikke er like fremtredende.

Vi ser gjennom intervjuene at de lærerne som veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i faget, gjør dette på noe forskjellig måte, både muntlig og skriftlig. Det er vår vurdering at dette bør knyttes opp til det enkelte faget, og formidles på den måten som passer hensikten best. Det er likevel et krav at det gjøres, og på en slik måte at elevene blir klar over de elementene læreren mener er sentrale i vurderingen i faget. Denne praksisen er ikke tilstrekkelig tydelig ved skolen. Intervjuene viser at skolen har et fokus på vurdering generelt, men punktet om informasjon til elevene om vurderingskriterier er det stor forskjell i hvilken grad gjennomføres ved skolen. Det er vår vurdering at det ikke er en innarbeidet fremgangsmåte for hva som skal formidles, og hvordan vurderingskriteriene skal formidles til elevene. For at elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget, må elevene bli satt i stand til å forstå hva de skal vurderes i. Det er vår vurdering at dette ikke gjennomføres i alle fag og trinn ved skolen.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Det er Fylkesmannens vurdering at skolen har mange lærer som informerer elevene i hva de mestrer i fagene. Lærerne ved skolen bruker flere forskjellige metoder for å gi disse tilbakemeldingene til elevene. Noen av lærerne gjør dette muntlig, men mange knytter dette også opp til målprøver og andre typer tester, som gir informasjon om hva elevene mestrer i fagene. Gjennom intervjuene kommer det også frem at lærerne knytter kommentarer til prøveresultatene, som gir elevene informasjon.

Videre har skolen periodevurderinger på våren og høsten, som også informerer elevene om hva de mestrer i de forskjellige fagene. Imidlertid inneholder periodevurderingene på barnetrinnet kun informasjon om norsk, matematikk og engelsk, i tillegg til sosiale ferdigheter. Dette gjør at blant annet samfunnsfag, som undersøkes gjennom dette tilsynet, ikke er en del av denne periodevurderingen. Likevel vurderer vi det til at skolen samlet sett gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene, gjennom prøver, samtaler og uformell kommunikasjon gjennom undervisningen.

Når det gjelder i hvilken grad elevene får veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i det enkelte faget, er vår vurdering at dette varierer i for stor grad mellom trinn og mellom lærere. En del lærere knytter kommentarer om hvordan elevene kan øke sin kompetanse, til resultatet på prøver, og andre fokuserer mer på dette i den løpende undervisningen i timene. Det finnes ikke noen formalkrav til *hvordan* dette skal gjøres, men det må gjøres tydelig for elevene hvordan de kan øke sin kompetanse i faget. Etter vår vurdering er det ikke sannsynliggjort at lærerne i tilstrekkelig grad gjør dette ved skolen.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Når det gjelder elevenes involvering i vurderingen av eget læringsarbeid, er det vår vurdering at skolen ikke i tilstrekkelig grad gjør dette. Gjennom egenrevisningene sier lærerne selv at dette ikke er helt på plass, og intervjuene bekrefter at skolen ikke har en god nok praksis på dette.

Det er imidlertid stor forskjell fra fag til fag og fra lærer til lærer. Noen lærere har gode og innarbeidede måter å gjøre dette på. Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen har lærere som involverer elevene gjennom vurderinger av hverandres arbeid, og gjennom skjemaer for egenrevisning av elevene som knyttes til målprøvene i fagene. Dette er metoder for involvering av elevene som lærerne selv har utviklet, og som de mener fungerer godt. Andre lærere gjør lite av dette på grunn av at det tar mye tid, eller på grunn av at det er vanskelig å finne metoder som passer formålet.

Det er vår vurdering at skolen har ressurser på dette området, og på vurderingsområdet generelt, som det vil være nyttig løfte frem i fellesskap. Involvering av elevene i vurderingen av eget læringsarbeid er et krav til alle lærerne, uansett trinn, og det skolen har noe å hente på å trekke frem den praksisen skolen allerede har på dette området, slik at flere kan ta del i metodene. Det er viktig å understreke at det ikke er noen krav til hvordan denne involveringen skjer, men at det er viktig at det skjer.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon

om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Det kom frem gjennom intervjuene at skolen tidligere har hatt i alt seks periodevurderinger for elevene, men at dette har blitt trappet ned til fire, og så til to vurderinger årlig. Ved Knapstad barne- og ungdomsskole gjennomføres det nå utviklingssamtaler/periodevurderinger i oktober/november i høstsemestret, og mars/april på våren. Her får elevene informasjon om sine prestasjoner i kjernefagene, gjennom en muntlig tilbakemelding fra lærer.

Det er vår vurdering at halvårsvurderingene på ungdomstrinnet foregår halvveis i opplæringsperioden slik det kreves i forskrift til opplæringsloven § 3-13, men halvårsvurderingen inneholder kun en karakter, og ikke en begrunnelse for karakteren eller en vurdering av eleven utover dette. Den nevnte bestemmelsen i forskriften krever at elevene i tillegg til karakter i halvårsvurderingen får en beskrivelse av prestasjonene, tidsmessig nærhet til karakteren. I tillegg skal det være en halvårsvurdering til sommeren for fag som ikke avsluttes samtidig med karakteren. En halvårsvurdering er også et krav på barnetrinnet, som skal gis rundt halvveis i opplæringsperioden. Opplæringsperioden forstås her som skoleåret ikke per semester.

Det er altså et krav at skolen må gjennomføre halvårsvurderinger uten karakter på barnetrinnet, og med karakter og begrunnelse halvveis i opplæringsperioden for alle fag på ungdomstrinnet, og til sommeren for fag som ikke avsluttes. Skolen kan i tillegg gjennomføre utviklingssamtaler eller periodevurderinger midt i semestrene dersom det er ønskelig.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Det er vår vurdering at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevenes utvikling, som er knyttet til målene i elevens IOP. Skolen har generelt en tett oppfølging av elever med behov for spesialundervisning, og de årsrapportene skolen har sendt inn i forbindelse med tilsynet, ser vi inneholder slike vurderinger.

Det er vår vurdering at det ikke har kommet inn nye opplysninger etter foreløpig rapport som endrer våre konklusjoner.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole ikke veileder elevene på en sånn måte at de har kjennskap til hvilke kompetansemål fra LK06 som opplæringen er knyttet til i flere av de fagene og utvalgene som har vært en del av tilsynet.

Det er videre vår konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole gir eleven tilbakemelding på hva de mestrer i fagene, men ikke hva de skal gjøre for å øke sin kompetanse i de fagene og utvalgene som vi har vurdert i tilsynet. Skolen har ikke en innarbeidet praksis for å involvere elevene i eget læringsarbeid i alle fag.

Det er Fylkesmannens konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole ikke veileder elevene i hva det skal legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget. Skolen har videre ikke en implementert praksis for å sikre en

halvårsvurdering som

- gir informasjon om elevens kompetanse i fagene.
- gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Det er vår konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevenes utvikling ut fra målene i IOP.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven

§ 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

I intervjuene med lærere på barnetrinnet fremkommer det at lærerne benytter seg av målprøver. Elevene gjennomfører målprøver knyttet til målene på ukeplanene ved avslutningen av uken, hver eller annenhver uke. Det er imidlertid opp til den enkelte lærer om de benytter målprøver.

Lærere på barnetrinnet opplyser at de benytter enkle metoder for å sjekke ut om elevene har nådd målene for timene. Disse metodene benevnes ofte som «et ønske og to stjerner», «tommel opp» eller lignende. Lærerne opplyser at skolen gjennomfører de nasjonale obligatoriske kartleggingene og de nasjonale prøvene. Det opplyses at resultatene fra disse blir diskutert i ressursteamet og blir tilbakeført til lærerne. Alle elever på barnetrinnet kartlegges i norsk og matematikk på høsten.

Ressursteamet benyttes dersom en lærer opplever at en elev har utfordringer faglig eller psykososialt. Lærere på barnetrinnet opplyser at om en lærer mener at en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, meldes dette til ressursteamet. Lærere på barnetrinnet opplyser også at de kan ta kontakt med spesialpedagogen på barnetrinnet for å få råd og veiledning før ressursteamet kontaktes. Lærere opplyser at fagleder og spesialpedagog kan kontaktes om det er behov for råd og veiledning i forhold til elever med stort læringspotensiale.

Barnetrinnet gjennomfører utviklingsamtaler i oktober og mars. Ved disse samtalene blir det benyttet et eget skjema for 1.- 4.trinn og ett skjema for 5.- 7.trinn. I forkant av disse samtalene med elev og foresatte gjennomfører lærere elevsamtaler.

Lærere på ungdomstrinnet opplyser at det har vært arbeidet med klasseledelse. Det har ført til at lærere har blikket rettet på målene for opplæringen i fagene, og lærere opplyser at de bruker læringsplanene aktivt.

I intervjuene opplyser lærere at de nok har en noe ulik tilnærming til hvordan de vurderer om elevene har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Trinnmøtene har en sentral plass i oppfølgingen av om elevene får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det framkommer av intervjuene at elevene får tilbakemeldinger underveis i timene og ved prøver.

Elevene på ungdomstrinnet blir vurdert gjennom halvårsvurderingene med karakterer, i januar og juni. Elevene opplyser at de kan kontakte lærerne og få en muntlig tilbakemelding i tillegg til karakterene. Alle elever på ungdomstrinnet får en kvalitativ vurdering midt i semestrene. Nasjonale prøver blir gjennomført også på ungdomstrinnet, og resultatene blir tilbakeført til lærerne. Resultatene blir brukt til å følge opp elevene.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende

utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Lærere på barnetrinnet viser til de tar kontakt enten med spesialpedagog eller ressursteamet for å få innspill til og prøve ut arbeidsformer og metoder for å tilnærme seg elever som ikke får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Ressursteamet blir benyttet, enten for anonyme drøftinger med PPT tilstede, eller som en mer formell møtearena hvor elever kan bli drøftet med de foresatte og PPT til stede. I disse møtene blir det diskutert tiltak som kan iverksettes omkring den enkelte eleven.

På ungdomstrinnet er de ukentlige trinnmøtene arena for samsnacking om elever, og lærere opplyser at vanligvis starter dialogen om en elev som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen her. Storteamet, et møte hvor alle lærere som har trinnet er til stede, er også en arena til diskusjon om enkeltelever, blir det opplyst. Ressursteamet blir benyttet av lærerne for drøfting av enkeltelever.

Ungdomstrinnet har et spesialpedagogisk team som elever kan bli meldt inn til når lærere er bekymret for eleven. Dette teamet kommer med forslag til tiltak i og rundt opplæringen til eleven. Disse tiltakene blir så prøvd ut av lærerne. Av intervjuene kommer det frem at en representant fra ledelsen deltar i denne gruppen, slik at ressurser kan omfordes ut i fra endringer i behov ved skolen.

Av intervjuene kommer det frem at læringsgrupper for intensivopplæring blir opprettet ut i fra behov, eksempelvis om det ved nasjonale prøver blir oppdaget et behov for ekstra oppfølging av elever.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

Lærere på barnetrinnet opplyser at de gjennomfører kartleggingsprøver eller andre typer vurderinger av elevene. Resultatene blir vurdert og ressursteamet blir kontaktet ved behov. Ressursteamet vurderer tiltak og tiltakene blir prøvd ut overfor eleven. Eleven kan på nytt meldes inn for ressursteamet om tiltakene ikke fungerer som ønsket. Saken blir så vurdert på nytt. Lærere opplyser at de enten kan prøve ut nye tiltak, eller kontaktlærer skriver en pedagogisk rapport som blir lagt ved en henvisning til PPT.

Fagleder er delegert ansvaret for å ta kontakt med PPT vedrørende enkeltelever og sakkyndige utredninger på barnetrinnet.

På ungdomstrinnet opplyser lærerne at de gjennomfører jevnlig kartleggingskonferanser hvor de vurderer om elever har behov for spesialundervisning. Samtaler om enkeltelever gjøres også på trinnmøter. Lærere opplyser videre at de kontakter ressursteamet som så tester eleven, gir tilbakemeldinger til læreren og eventuelt henviser til PPT. Fagleder er del av det spesialpedagogiske teamet på ungdomstrinnet.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Det er Fylkesmannens vurdering at det er ulikheter mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet når det gjelder skolens framgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av

opplæringen. Til tross for dette vurderer vi det til at skolen som helhet har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Ved at lærerne benytter nasjonale kartlegginger og nasjonale prøver i tillegg til egne løpende vurderinger, eksempelvis målprøver jevnlig, har de et grunnlag å gå videre ved bekymring for manglende tilfredsstillende utbytte av opplæringen for enkeltelever.

Barnetrinnet er organisert med trinnledere, 1.-4.trinn og 5.-7.trinn. Trinnlederne leder trinnmøtene som sammen med ressursteamets arbeid er sentrale i arbeidet med å sikre at elevene vurderes jevnlig når det gjelder et tilfredsstillende utbytte av opplæringen på barnetrinnet. Begge disse møteplassene gir rom for diskusjoner og forslag til tiltak omkring enkeltelever og grupper av elever ut i fra behov. I og med at trinnmøtene er ukentlige, er vi av den oppfatning at disse møtene er med på å sikre at lærerne kan reflektere og samarbeide om elevenes utvikling. Barnetrinnets bruk av målprøver vurderes som sentralt i den mer kortsiktige vurderingen av elevenes læring, og muliggjør at elever kan bli fanget tidlig opp om det er særlige behov.

Fylkesmannen vurderer ut fra de framlagte dokumentene og intervjuene, at lærere har en noe ulik tilnærming til hvordan de vurderer om elevene har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen på ungdomstrinnet. Samtidig er det vår vurdering at ungdomstrinnet har en felles tilnærming og vurdering på neste nivå av om elevene får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. På de ukentlige trinnmøtene og fagmøtene på tvers av trinnene blir det diskutert aktuelle saker, fra utfordringer knyttet til enkeltelever, til deling av erfaringer og faglig oppdatering.

Fylkesmannen mener at gjennomgangen av resultater fra nasjonale prøver i ressursteamet og overføring av informasjon fra disse til lærerne er med på å støtte opp under arbeidet å sikre en systematisk og løpende vurdering av om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Vurderingene lærerne gjør av elevene, og som formidles til elevene fire ganger i året, er også med på å understøtte dette.

Fylkesmannen vil bemerke at innslagspunktet for når en elev vurderes til ikke å ha et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, kan synes å være noe ulikt mellom barnetrinn og ungdomstrinn, og mellom enkeltlærere. Det framkommer i intervjuene og i egenmeldingsskjemaene.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Fylkesmannen vurderer at lærere på barnetrinnet samlet viser at de har rutiner for å ta kontakt enten med spesialpedagog eller ressursteamet for å få innspill til og prøve ut arbeidsformer og metoder for elever som ikke får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Videre viser intervjuene og tilbakemeldinger at ressursteamet blir benyttet, enten for anonyme drøftinger med PPT til stede eller som en mer formell møtearena hvor elever drøftes med de foresatte og PPT til stede, som ledd i å sikre at elever som ikke får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, blir fulgt opp. Fylkesmannen mener at disse møtene gir mulighet til å foreslå, drøfte og beslutte tiltak som kan iverksettes omkring den enkelte eleven, da en representant fra ledelsen er til stede på møtene.

På bakgrunn av intervjuene med lærere på ungdomstrinnet er det vår vurdering at de ukentlige trinnmøtene er en arena for samsnacking om elevenes læringsutbytte. Ressursteamet og det spesialpedagogiske teamet er kjent og nyttet av de lærerne som ble intervjuet. Ressursteamet og det spesialpedagogiske teamet, støttesystemer som elever kan meldes inn til, nyttes som diskusjons- og veiledningspartnere når lærere er bekymret for elever. Gjennom intervjuene er vi gjort kjent med at en representant for ledelsen ved skolen deltar i det spesialpedagogiske teamet og kan omfordele ressurser ut i fra behov.

I intervjuene fremkommer det at det blir opprettet læringsgrupper for intensivopplæring ut i fra behov. Det er vår vurdering at disse tiltakene er kjent blant de lærerne som utvalget til intervjuer besto av. Dette er et ledd i en oppfølging av elever som eventuelt blir vurdert til henvist PPT på et senere tidspunkt. Det er vår vurdering at dette kan sikre oppfølging av elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen og føre til iverksetting av tiltak i den forbindelse.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

På bakgrunn av intervjuene og de fremlagte dokumentene på barnetrinnet er Fylkesmannens vurdering at elevene ut i fra løpende vurderinger, formelle og uformelle, blir vurdert til om det er behov for spesialundervisning. Det er videre vår vurdering at barnetrinnet har en innarbeidet fremgangsmåter gjennom ressursteamets arbeid og organisering. Fylkesmannen mener at fagleders deltakelse i ressursteamet er av stor betydning for legitimiteten og gjennomføringen til dette teamet. Fagleder er delegert ansvaret for kontakten med PPT vedrørende enkeltelever og sakkyndige utredninger på barnetrinnet.

På bakgrunn av de fremlagte dokumentene og intervjuene med lærere, fagleder på ungdomsskolen og rektor er Fylkesmannen av den oppfatning at skolen har en innarbeidet praksis for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning på ungdomstrinnet. Dette er vår vurdering på bakgrunn av beskrivelsene om gjennomføring av jevnlig kartleggingskonferanser hvor skolen vurderer om elever har behov for spesialundervisning og bruken av ressursteamet. Ressursteamet har en svært sentral rolle som er kjent og nyttet av lærerne som ble intervjuet. Fagleder på ungdomstrinnet deltar både i ressursgruppen og i det spesialpedagogiske temaet. Det er vår vurdering at dette kan være tilstrekkelig for å sikre informasjonsflyten til ledelsen ved skolen, i og med at fagleder er delegert ansvaret for henvisninger til PPT.

Fylkesmannen er kjent med at det i enkelttilfeller tar tid fra ressursteamet er kontaktet til en henvisning til PPT er gjennomført

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis, og læringsmiljøet. I tillegg gjennomfører skolen tiltak i de tilfeller det blir avdekket at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og for å melde behov for spesialundervisning til rektor.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

I kommunen er det et statlig mottak for asylsøkere lokalisert til Elvestad. Elever i aldersgruppen 1. – 7. trinn fra det statlige mottaket får, sammen med andre elever med behov for et innføringstilbud, tilbud om dette ved Ringvoll skole. Tilbudet har en varighet på inntil 2 år. Elever med behov for et innføringstilbud og som ut i fra alder skal gå fra 8. – 10.trinn, får tilbudet på ungdomstrinnet ved Knapstad barne- og ungdomsskole.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet framgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

I egenvurderingsskjemaet har lærere gitt ulike tilbakemeldinger om skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk, og om elever med behov for særskilt språkopplæring blir vurdert i forhold til om det er behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Ledelsen ved skolen opplyser at lovverket ikke følges med hensyn til å ha en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk med hensyn på særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Gjennom intervjuene kommer det frem at kommunen ikke gir tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring på barnetrinnet. Det blir sagt at de i kommunen ikke gir morsmålsopplæring på noen trinn. Det opplyses at elevene får særskilt norskopplæring, og at det settes inn ekstra innsats der det er behov for dette, for å styrke elevenes språkopplæring.

Lærerne opplyser at de savner et system for hvordan elever med behov for særskilt språkopplæring skal kartlegges. Det fremkommer av intervjuene at skolen ikke fatter vedtak om særskilt språkopplæring. Samtidig er det ulike tilbakemeldinger om og i hvilken grad elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, blir kartlagt og om det blir vurdert om de har behov for særskilt språkopplæring. Det fremkommer av intervjuene at det er elever ved skolen som lærere mener burde vært kartlagt og vurdert om de har behov for særskilt språkopplæring.

Skolen har en lærer som arbeider med elever med behov for særskilt språkopplæring. Denne læreren er knyttet til ungdomstrinnet. Det framkommer gjennom intervjuene at elevene der blir kartlagt. Det er opp til den enkelte lærer å vurdere behovet for kartlegging, men det er ingen innarbeidet framgangsmåte for skolen som helhet. Det framkommer av intervjuene at elevene ikke blir kartlagt med hensyn til morsmålsopplæring og til dels tospråklig fagopplæring.

Gjennom intervjuene kommer det frem at det er en opplevelse av lite samarbeid mellom mottaksklassen ved Ringvoll skole og barnetrinnet ved Knapstad barne- og ungdomsskole. Intervjuene viser at det er overføringssamtaler mellom lærere i mottaksklassen og Knapstad barne- og ungdomsskole når elever skal overføres til Knapstad fra Ringvoll.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

I egenvurderingsskjemaet er det ulike tilbakemeldinger fra lærere om elever med behov for særskilt språkopplæring får kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen med tanke på opphør av særskilt språkopplæring.

Gjennom intervjuene opplyser lærere at de ikke er kjent med kartlegginger for elever med særskilt språkopplæring verken på barne- eller ungdomstrinnet. Gjennom intervjuene av lærere framkommer det at de på ungdomstrinnet mener det er lærerne som har særskilt norskopplæringstimene, som er ansvarlig for å kartlegge elevene.

Lærerne på barnetrinnet som ble intervjuet, opplyser at de ikke kartlegger elever med behov for særskilt språkopplæring spesielt, og at det heller ikke fattes vedtak om særskilt språkopplæring.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Ut fra tilbakemeldinger i egenvurderingsskjemaet og gjennom intervjuene av lærere og ledelse vurderer Fylkesmannen at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge om elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, har behov for særskilt norskopplæring, og om disse elevene blir kartlagt i forhold til behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Til tross for at kommunen har hatt en mottaksklasse ved Ringvoll skole, vil det være behov for å kartlegge elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, for å vurdere om de har behov for særskilt språkopplæring. Dette gjelder både for barnetrinnet og på ungdomstrinnet ved Knapstad barne- og ungdomsskole. Det er vår vurdering at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere elevenes ferdigheter i norsk med hensyn til elevenes behov for særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring.

Det er vår vurdering at skolen og kommunen har besluttet at det ikke skal gis tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring på barnetrinnet og ikke gis morsmålsopplæring på ungdomstrinnet. Fylkesmannen presiserer i den sammenheng at elevene også skal kartlegges ut fra om de har behov for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Dersom skolen og kommunen ikke finner fagpersoner som kan gjøre at skolen kan tilby dette til elever som har behov, skal skolen legge til rette for alternativer som kan gi disse elevene et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette skal fremkomme av elevens vedtak om særskilt språkopplæring. Skolen og kommunen kan ikke beslutte å ikke tilby slik opplæring. Muligheten til å få på plass et slikt tilbud skal vurderes kontinuerlig.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Ut fra intervjuer med lærere og skoleledere fremkommer det at det ikke fattes vedtak om særskilt språkopplæring ved skolen. Det er vår vurdering at elever med behov for særskilt språkopplæring i ulik grad blir kartlagt med hensyn til norskferdigheter underveis i opplæringen. Det blir opplyst i intervjuene at mange lærere ikke er kjent med underveiskartlegginger for elever med særskilt norskopplæring verken på barne- eller ungdomstrinnet. Det er Fylkesmannens vurdering at det ikke er systematikk i om eller hvordan elever med behov for særskilt språkopplæring blir vurdert underveis i opplæringen.

Kommunen har ikke sendt inn vedtak om særskilt språkopplæring ved dette tilsynet. Det fremkommer av intervjuene at det ikke er fattet vedtak ved om særskilt språkopplæring ved Knapstad barne- og ungdomsskole. Fylkesmannen vil i den forbindelse utvide tilsynet til også å omhandle forvaltningskompetanse for å vurdere kommunen som helhet. Det medfører at vi også inkluderer de andre skolene i kommunen på dette området. Se forøvrig kapittel 8 om forsvarlig system.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole sørger ikke for at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Hobøl kommune - Knapstad barne- og ungdomsskole har ikke rutiner for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk og om elevene også har behov for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring, når de har behov for særskilt norskopplæring. Det fattes ikke vedtak om rett eller ikke rett til særskilt språkopplæring for elever som er vurdert til eventuelt å ha behov for dette.

Hobøl kommune - Knapstad barne- og ungdomsskole kartlegger ikke norskferdighetene til elever som har fått iverksatt tiltak for særskilt norskopplæring underveis i opplæringen for vurdering av om de har tilstrekkelige norskkunnskaper til å kunne følge den ordinære opplæringen. Det fattes ikke vedtak om opphør av den særskilt norskopplæringen.

7. Skolebasert vurdering

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt og utdypet de rettslige kravene for tilsynet med skolebasert vurdering. Alle de rettslige kravene bygger på forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Skolen skal jevnlig vurdere i hvilken grad organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I vurderingen må derfor skolen sammenholde resultatet av opplæringen med de mål og prinsipper som er formulert i læreplanverket. Denne vurderingen skal alltid, direkte eller indirekte, sikte mot å fremme elevenes utvikling og utbytte av læringen.

Som første del av å gjennomføre en skolebasert vurdering må skolen etablere et kunnskapsgrunnlag som reflekterer bredden av mål i læreplanverket.

Kunnskapsgrunnlaget må bygge på kilder som gir resultater fra faglige mål, og fra mål som omfatter elevenes trivsel og utvikling på andre områder enn de faglige. I tillegg til egne kilder har skolene tilgang til flere nasjonale kilder i Skoleporten, for eksempel Elevundersøkelsen.

Når skolen har fått et bredt kunnskapsgrunnlag, må de bruke dette til å foreta en samlet vurdering av i hvilken grad elevene når målene for opplæringen på ulike områder. Dette skal gi skolen et grunnlag til å reflektere og analysere helhetlig i hvor stor grad skolens elever har nådd målene i læreplanverket.

Basert på denne refleksjonen må skolen velge tema for den skolebaserte vurderingen. Skolen skal se på områder hvor skolen vurderer at endringer i skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen kan fremme elevenes utvikling og utbytte av opplæringen. Det vil si endringer som kan øke elevenes måloppnåelse. Valg av tema må over tid ivareta bredden av mål for opplæringen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Den skolebaserte vurderingen skal identifisere hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det skolen har valgt å se på i vurderingen. Måloppnåelsen sikter her til alle målene i læreplanverket som inngår i det valgte temaet, og ikke bare faglige mål.

I kravet ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen, og i utgangspunktet ikke bare velge å se på én type tiltak. Endringer skolen kan vurdere, er nye tiltak som for eksempel oppstart av et utviklingsarbeid. Skolen kan også vurdere om videreføring av det som skolen allerede gjør, er det beste. Skolen må vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå, selv om eventuelt konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser eller for enkelte fag.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Hensikten med den skolebaserte vurderingen er å sørge for at skolen lærer og utvikler seg slik at elevene i enda større grad kan nå bredden av mål i læreplanverket. Når skolen gjennom vurderingen avdekker forbedringsområder, må skolen derfor følge opp dette videre. Endringene kan både være at skolen iverksetter nye enkelttiltak, eller at de starter et utviklingsarbeid. Skolen kan også komme frem til at de kun vil opprettholde og eventuelt forsterke det de allerede gjør. I noen tilfeller kan foreslåtte endringer eller tiltak være slik at det er nødvendig med en dialog med skoleeier før tiltakene eventuelt iverksettes.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

I ordet «skolebasert» ligger det at vurderingen må involvere alle berørte parter på skolen i både analysen og i arbeidet med endringer og tiltak på bakgrunn av analysen. Gjennom vurderingen blir personalet bevisstgjort på sammenhengen mellom hvordan opplæringen gjennomføres, og i hvilken grad elevene når målene. Lærerne vil også være sentrale i å gjennomføre de fleste endringstiltakene. Å involvere lærerne er derfor viktig for at eventuelle tiltak skal lykkes. Skolen vurderer for øvrig hvem som skal delta ut fra temaene som berøres. Å involvere elevene vil være aktuelt i mange tema.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Den skolebaserte vurderingen må utføres i samsvar med forutsetningen, jf. de foregående kravene til gjennomføringen av vurderingen. Skolen må gjennomføre slik skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I utgangspunktet bør vurderingen gjennomføres årlig, men det må anvendes skjønn hvor tidsbruk vurderes opp mot det forsvarlige.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

I den dokumentasjonen som skolen har sendt inn i forbindelse med tilsynet, ligger plan for fellestid vår og høst 2017. I følge planen har skolen fellestid to ganger i uken, og planen gir noe informasjon om hva de forskjellige tidspunktene skal brukes til. Gjennom intervjuene kommer det frem at plantiden i noen grad brukes til å diskutere utfordringer som er felles for skolen som sådan, men at dette ikke skjer så ofte. Intervjuene viser også at mange av beslutningene som tas på tiltak som er av mer overordnet art, tas i plangruppen ved skolen, hvor blant annet rektor og fagledere for barnetrinnet og ungdomstrinnet sitter, sammen med trinnlederne fra 8., 9. og 10. trinn, men flere av de intervjuede informerer imidlertid om at det er noe utydelig på hvilken bakgrunn satsningsområdene er valgt.

Gjennom intervjuene kommer det videre frem at skolen nå har startet et fokus på digitale grunnleggende ferdigheter, og at mange av lærerne nå er med på en MOOC om dette. Det kommer frem at dette er et tiltak som er bestemt av ledelsen. Rektor sier at det i år er elevundersøkelsen som legges til grunn for valg av satsningstema ved skolen.

Skolen har storTEAMMøter, hvor alle lærerne deltar, og kartleggingskonferanser, hvor de forskjellige elevgruppene diskuteres. I dokumentasjon som er sendt inn etter foreløpig tilsynsrapport, kommer det frem at kartleggingskonferansene har forskjellige temaer, hvor «elevmedvirkning», «vurdering for læring» og «trygt miljø» er hovedtemaer. Disse hovedtemaene er igjen delt inn i spørsmål som «Hvordan vet du hva som forventes av deg i fagene?» og «Hvordan forteller læreren deg hva du bør gjøre for å bli bedre?» Spørsmålene har videre oppsummeringer fra elevkonferansene, med hva som fungerer og hva som bør bli bedre. Oppsummeringen som Fylkesmannen har fått oversendt er fra 3. april 2017. Det kommer frem gjennom skolens kommentarer til den foreløpige tilsynsrapporten at kartleggingskonferansene handler om å avdekke praksis, skolemiljø, læringsmiljø, samhandling, fokusområder med mer. Konferansen avholdes to ganger i året per trinn.

Det kommer frem i intervjuene at det ikke er så mye samarbeid mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet, og at skolene fortsatt for en stor del oppleves som delt.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen gjør endringer i forbindelse med undervisningen i det enkelte faget. Teamene og trinnene er med på å gjøre vurderinger av opplæringsmiljøet, og kan foreslå endringer overfor ledelsen.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen iverksetter de endringene som plangruppen eller ledelsen bestemmer. Det kommer også frem at tiltakene i noen grad evalueres, og i denne forbindelsen nevnes satsningen på regning i alle fag spesielt. I dokumentasjon som skolen har sendt inn som kommentar på foreløpig tilsynsrapport, ligger det eksempler på evaluering av konkrete elementer i skoleåret 2016/17. Her er blant annet kartleggingskonferansen ett av elementene som er evaluert, og hvor det er beskrevet tiltak som vil være med på å øke kvaliteten på kartleggingskonferansene.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

Det kommer frem gjennom intervjuene at lærerne ved Knapstad barne- og ungdomsskole har god kommunikasjon med sin fagleder, og at det er en lav terskel for å si fra om utfordringer i undervisningen, eller potensialer for forbedring ved skolen generelt eller i undervisningen spesielt. Det kommer videre frem gjennom intervjuene at de tiltakene skolen setter inn, er gjenkjennbare for lærerne, og jobbes med av alle lærerne ved skolen.

I dokumentasjonen skolen har sendt inn som tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport, ligger det et dokument med oversikt over møtene ved Knapstad barne- og ungdomsskole. Her er de forskjellige møtearenaene beskrevet med mål/hensikt, tiltak som skal gjøres før møtet, om det er et lærende møte eller et informasjonsmøte, og hvilken målgruppe møtet har. Her ligger alle møtepunktene skolen har satt i system, som «Utviklingssamtaler», «Trinn/teammøter», «Ansvarsgruppemøter», «Samarbeidsmøte», «Ressursteam», «Skoleutvikling med tema».

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Gjennom intervjuene og resten av dokumentasjonen kommer det frem at skolen ikke har noe fast punkt i året hvor den skolebaserte vurderingen skjer. Intervjuene viser videre at tiltak som synes nødvendig settes inn fortløpende ved behov.

Kommunens kommentarer til Fylkesmannens undersøkelser

På side 29 skriver at fylkesmannen at det fremkommer at ledelsen har bestemt at lærerne skal delta på MOOC om digitale ferdigheter. Jeg vil presisere at det personalet har fått tilbud om å delta på dette og at de er oppfordret til å delta på dette. Skolens utviklingsområdet for dette skoleåret er grunnleggende ferdigheter og Vurdering for læring. Områdene er valgt ut med bakgrunn i skolens arbeid og deltakelse i UDIRs sine satsninger Bedre Læringsmiljø og Ungdomstrinn i Utvikling. I tillegg er de kvalitative undersøkelsen gjennom nasjonale prøver, elevundersøkelsen, eksamensresultater og grunnskolepoeng lagt til grunn. Utviklingsområdene baserer seg også på funn i kartleggingskonferanse, medarbeidersamtaler og elevundersøkelsen. Skolens lokale AMU har møte hver 14. dag hvor også disse tingene tas opp. Videre på side 29 skriver Fylkesmannen at endringene som gjøres ikke er en del av skolebasert vurdering, men at plangruppa selv vurderer gevinstene av endringene. Skolen viser til areanene som benyttes for å evaluere, drøfte og komme med innspill. Plangruppa tar med seg de evalueringene som gjøres. Evalueringene gjøres i trinn/team, fagseksjoner og på tvers av trinnene. Skolen benytter fast metodikk i evaluering av tiltak.

På side 32 skriver Fylkesmannen at skolen ikke har god nok eller bred representativ medvirkning før beslutning tas. Det hevdes også at plangruppa ikke vurderer tilstrekkelig med informasjon før beslutning tas. Skolens plangruppe består av skoleledelsen og fem lærere som leder hvert sitt team. De fem trinnlederne har noe nedsatt tid for å ivareta sin funksjon og rolle. Størstedelen av stillingen er i undervisning med elever. De representerer sitt trinn og videreformidler sitt trinn sitt ståsted inn i plangruppas saker i forkant og etterkant. I tillegg så er avgjørelser som skal basere seg på medbestemmelse drøftet med tillitsvalgte og tatt opp i klubb ved behov. Skolen undrer seg over hvordan en kan etablere en praksis slik Fylkesmannen skisserer og hvor lenge en prosess skal pågå. På Roland skriver om implementering av utvikling og endringsprosesser og sier at ett av suksesskriteriene er å ha med seg 85 % av personalet i forståelse på hvordan og

hvorfor. Skolen vil hevde at gjennom de arenaene skolen benytter seg av, fagseksjoner, trinn, kartleggingskonferanser, elevkonferanser, brukerorganene, samlinger med hele personalet, på tvers av personalet, sammen med kvantitative undersøkelser danner et godt grunnlag for skolens skolebaserte vurdering og at kunnskapsgrunnlaget er godt nok. Vi vil samtidig be fylkesmannen om veiledning på dette området for å få en enda bedre praksis.

Avslutningsvis vil vi understreke at i en lærende organisasjon er det alltid rom for forbedringer. Fylkesmannen er tydelig på at de vil kunne bistå med veiledning på området og dette ønsker vi å benytte. Vi ber derfor Fylkesmannen om eksempler hvordan en kan drive god skolebasert vurdering med en bred og god representativ medvirkning fra alle gruppene.

Fylkesmannens kommentarer

På bakgrunn av skolens tilbakemelding og ny dokumentasjon har vi endret våre vurderinger og konklusjon i denne endelige tilsynsrapporten. Endringen gjelder om Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole endrer organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen der det er nødvendig for at elevene skal nå målene i læreplanverket, og at skolen følger opp de endringene som er gjennomført. Videre om skolen har en tilstrekkelig bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Gjennom dokumentasjonen samlet sett kommer det frem at skolen gjør vurderinger av om elevene når målene i læreplanverket, basert på den informasjonen som er tilgjengelig. I intervjuene trekkes elevundersøkelsen og nasjonale prøver frem, og gjennom intervjuene får vi også et godt inntrykk av at den enkelte lærer skaffer informasjon om hvordan prestasjonene er i sin elevgruppe.

Av dokumentasjonen ser vi at skolen har valgt ut temaer det skal satses på, for skolen som helhet. Tiltaket som nevnes mest gjennom intervjuene, er satsningen på regning i alle fag, og tiltaket som består i å gjennomføre MOOC på temaet digitale grunnleggende ferdigheter. Det er imidlertid uklart for mange av de ansatte om hva som er bakgrunnen for disse satsningen, og intervjuene viser at beslutningene om hva skolen skal satse på tas av ledelsen, blant annet i plangruppen.

I den dokumentasjonen skolen har sendt inn som tilsvar på den foreløpige tilsynsrapporten, kommer det frem informasjon som sier noe om hvilke kilder skolen vurderer for å undersøke elevenes læringsutbytte på et mer overordnet nivå. Skolen har en rekke samarbeidsarenaer som er formaliserte og som gir informasjon om elevenes læring, i tillegg til kartleggingskonferansene hvor skoleledelsen er sentrale, og hvor skoleledelsen får informasjon om elevenes læring og lærernes undervisning. På bakgrunn av dette, ser vi at skoleledelsen får et godt innblikk i kunnskapsgrunnlaget som er relevant for den skolebaserte vurderingen.

Imidlertid er det ingen direkte forbindelse mellom den informasjonen som skoleledelsen tilegner seg gjennom de forskjellige møtearenaene, og de tiltakene skolen setter inn. Det kommer frem gjennom intervjuene at mange av lærerne er usikre på hvorfor skolen har valgt akkurat de satsningene som skolen nå satser på. Skoleledelsen og skoleeier har full anledning til å bestemme satsningsområder for skolen der ledelsen ser at det er nødvendig. Satsningsområder som skoleeier eller skoleledelsen iverksetter er imidlertid ikke tilstrekkelig klart knyttet til den skolebaserte vurderingen.

Etter vår vurdering har altså skolen valgt ut noen satsningsområder, men altså ikke knyttet disse tett nok opp til resultatet som skolen kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Det er videre vår vurdering at lærerne ved skolen i mange tilfeller gjør endringer i organiseringen og tilretteleggingen i sin egen undervisning, på bakgrunn av de behov lærerne ser oppstå i elevgruppen. Dette kan være virkningsfullt for den elevgruppen det gjelder og en viktig del av den enkelte lærers arbeid for å arbeide for en tilpasset opplæring. Spesielt gjennom kartleggingskonferansene får også skoleledelsen kjennskap til hvordan elevene oppfatter sin egen læringssituasjon, og indirekte gjennom dette også informasjon om hvordan lærerne underviser. I kartleggingskonferansene tas elevenes læringssituasjon opp, og gjennomføres så hyppig at det gir ledelsen en reell mulighet til å følge elevenes utvikling. Gjennom både kartleggingskonferansene og gjennom de andre møtearenaene skolen har lagt opp til, er det vår vurdering at ledelsen kan tilegne seg den informasjonen som er tilstrekkelig for å kunne vurdere endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

I den skolebaserte vurderingen er det viktig at endringer og innsatsområder følges opp over tid, og evalueres opp mot de målene endringene var ment å hjelpe skolen med å nå. Ved Knapstad barne- og ungdomsskole har det som nevnt tidligere vært gjort endringer i organiseringen og tilretteleggingen, og gjennom dokumentasjonen som har kommet inn etter foreløpig tilsynsrapport, kommer det frem at skolens organisering evalueres. Gjennom referat fra trinnmøter er det tydelig at lærerne evaluerer elementer som har med elevenes læring å gjøre, og at lærerne i fellesskap med ledelsen også løfter dette til skolenivå. Kartleggingskonferansen er selv ett av elementene som er evaluert, med det resultat at det er identifisert noen forbedringspunkter. Selv om elementene som er evaluert ikke konkret er tiltak som er satt i gang på bakgrunn av en skolebasert vurdering, er det vår vurdering at skolen har en evalueringspraksis som er i tråd med det som er forventet.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

Det er vår vurdering at den enkelte ansatte har en reell mulighet til å snakke med sin leder om situasjoner ved skolen som de mener bør løftes opp til ledelsen, og som kan være gjenstand for tiltak som går på tvers av elevgrupper og trinn. Det er videre vår vurdering at kartleggingskonferansene spiller en viktig rolle i medvirkningsaspektet. Her får elevene mulighet til å komme med konkrete tilbakemeldinger på hvordan de opplever

egen læring og mulighetene for å påvirke egen læringssituasjon, og gjennom lærerne og ledelsens drøftinger og evalueringer av informasjonen som kommer opp i kartleggingskonferansene, skaper skolen et bredt grunnlag å vurdere elevenes måloppnåelse på. Gjennom dokumentasjonen som har kommet inn som tilsvar på foreløpig tilsynsrapport, viser skolen frem en arbeidsform som tydeliggjør tettere bånd mellom ledelsen og de ansatte, med tanke på vurderinger av elevenes måloppnåelse.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

For at det systematiske arbeidet med skolebasert vurdering skal hjelpe skolen til å nå målene, må det gjennomføres med en viss regelmessighet. På den måten vil skolen kunne evaluere innsatsen og se om skolen er på rett vei, om tiltakene som er iverksatt skal videreføres og implementeres eller om det er andre tiltak som skal iverksettes for å bedre elevenes måloppnåelse. Gjennom de foregående punktene i dette kapitlet har vi vurdert at skolen ikke har en klar systematikk rundt den skolebaserte vurderingen, og det er da videre vår vurdering at Knapstad barne- og ungdomsskole ikke gjennomfører en skolebasert vurdering jevnlig.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole ikke velger ut satsningsområder som er knyttet til resultatet av en samlet skolebasert vurdering.

Det er vår konklusjon at Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole endrer organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen der det er nødvendig for at elevene skal nå målene i læreplanverket, og at skolen følger opp de endringene som er gjennomført. Skolen har en tilstrekkelig bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen.

Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole har imidlertid ikke en jevnlig gjennomføring av en systematisk skolebasert vurdering.

8. Skoleeiers forsvarlige system

I tillegg til hovedtema for tilsynet nevnt lenger frem i rapporten, har Fylkesmannen også varslet at det i tilsynet vil bli gjennomført en risikovurdering av om det vil være behov for å kontrollere nærmere om kommunen oppfylder kravet til et forsvarlig system jf. opplæringsloven. § 13-10 andre ledd, første og andre punktum, knyttet til temaene i dette tilsynet.

Kommunen (skoleeier) skal ha et forsvarlig system for å vurdere om kravene i opplæringsloven med forskrift blir oppfylt. Videre skal skoleeier ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra disse vurderingene. Dette følger av opplæringsloven § 13-10.

Systemets utforming og omfang kan skoleeier bestemme på bakgrunn av lokale forhold, egne risikovurderinger og skoleeiers og skolenes organisering. For at et system skal

være forsvarlig, må det være egnet til å avdekke forhold som er i strid med lov og forskrift. Systemet må også sikre at det blir satt i gang tiltak som er tilstrekkelige til å rette opp i slike forhold.

8.1 Rettslige krav

Kommunen (skoleeier) skal ha et forsvarlig system for å vurdere om kravene i opplæringsloven med forskrift blir oppfylt. Videre skal skoleeier ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra disse vurderingene. Dette følger av opplæringsloven § 13-10.

Systemets utforming og omfang kan skoleeier bestemme på bakgrunn av lokale forhold, egne risikovurderinger og skoleeiers og skolenes organisering. For at et system skal være forsvarlig, må det være egnet til å avdekke forhold som er i strid med lov og forskrift. Systemet må også sikre at det blir satt i gang tiltak som er tilstrekkelige til å rette opp i slike forhold. Nedenfor har vi konkretisert kravene som skoleeier må oppfylle, for at systemet skal være forsvarlig i samsvar med opplæringsloven § 13-10.

Skoleeier må skaffe seg informasjon

Skoleeier må sørge for å ha oppdatert kunnskap om skolenes praksis slik at skoleeier kan vurdere om skolene oppfyller kravene i opplæringsloven med forskrifter. Informasjonen som blir innhentet, må være relevant og dekkende for kravene i regelverket på det området som skal vurderes.

Skoleeier må vurdere skolenes praksis opp mot regelverket

Skoleeiere må bruke informasjonen de innhenter om skolenes praksis, til å vurdere om praksisen er i samsvar med opplæringsloven med forskrift. Skoleeier må vite hvilke krav regelverket stiller på ulike områder, og må ha en riktig forståelse av kravene. Dette betyr at skoleeier må skaffe seg tilstrekkelig regelverkskompetanse.

Skoleeier må sørge for varige endringer når praksis bryter med regelverket

Skoleeier må sette i verk egnede tiltak for å rette opp skolenes praksis når praksis ikke er i samsvar med regelverket. For at tiltak skal være egnet og gi varig endring, må de være innrettet slik at de bidrar til at bruddet ikke skjer på nytt. En årsak til brudd på regelverket kan være at skolene ikke har tilstrekkelig kunnskap om regelverket. En annen årsak kan være at de mangler kompetanse i å anvende regelverket i skolehverdagen. Skoleeier må i slike tilfeller vurdere og eventuelt iverksette tiltak for å øke kunnskapen eller å øke kompetansen.

Videre må skoleeier følge opp at tiltakene faktisk fører til at skolene endrer praksis i samsvar med kravene i regelverket, slik at endringene blir reelle og varige. Dette betyr at skoleeier både må hente inn informasjon om at tiltak blir iverksatt, og at de virker i samsvar med intensjonen. Skoleeier må følge opp helt til skolenes praksis på det gjeldende området er blitt i samsvar med opplæringsloven med forskrifter.

Skoleeier må innhente tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis

Skoleeier må innhente nok informasjon til på en forsvarlig måte å kunne vurdere om skolenes praksis er i samsvar med regelverket. Videre må skoleeier også innhente nok

informasjon til å kunne følge opp at tiltakene har gitt reelle endringer. Hva som er tilstrekkelig informasjon, vil avhenge av hvilke funn skoleeier gjør i de ulike faser av informasjonsinnhentingen. Dette krever at skoleeier har et minimum av informasjon fra alle områder som er regulert av regelverket. Dersom innhentet informasjon indikerer at praksis ikke er i samsvar med regelverket, må skoleeier skaffe seg mer informasjon for å få avklart dette.

Skoleeier må jevnlig innhente og vurdere informasjon om praksis. For å ha et effektivt system som er treffsikkert og innhenter tilstrekkelig informasjon ofte nok, må skoleeier foreta gode vurderinger av risiko. Områder der skoleeier tidligere har sett at det har vært brudd på regelverket, kan indikere høy risiko. Det samme gjelder områder der skoleeier har utarbeidet få retningslinjer for skolens praksis, eller har hatt få tiltak for å øke kompetansen i forståelse og bruk av regelverket. Skoleeier må også i sine vurderinger legge stor vekt på kontroll av områder der manglende etterlevelse av regelverket kan få store konsekvenser for elevene. Basert på slike avveininger av sannsynlighet og konsekvens må skoleeier ta stilling til hvor ofte og hvor omfattende skoleeier skal kontrollere skolens praksis på ulike områder. Dersom brudd på regelverket foregår over lang tid uten å bli avdekket og fulgt opp av skoleeier, vil ikke skoleeiers risikovurderinger og system være forsvarlig.

Å ha et system betyr at skoleeier må arbeide systematisk og kunne dokumentere og begrunne de valg og prioriteringer som skoleeier har gjort.

8.2 Fylkesmannens risikovurdering

Vi har i tilsynet mottatt *Skoleeiermeldingen-tilstandsrapporten for Hobølskolen 2016-2017, Kvalitetssamtaler skole – rapport 2017, Hobøl kommunes System for kvalitetsvurdering* og skoleeiers egenvurdering i Reflex på temaet *Skoleeiers forsvarlige system: arbeid med elevenes utbytte og skolebasert vurdering*. Vi har gjennomført intervjuer med skolens ledelse.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Knapstad barne- og ungdomsskole. Det fremkom av dokumentasjon og intervjuer i tilsynet at det også er behov for å se nærmere på skolens forvaltningskompetanse og skoleeiers forsvarlige system for å sikre at skolene ivaretar elevenes rettsikkerhet når det gjelder avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen for enkeltelever. Forvaltningskompetanse er også en del av det felles nasjonale tilsynet 2014 – 2017.

På bakgrunn mottatt dokumentasjon og resultatet av tilsynet med skolen på temaene *Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering*, vil tilsynet med Hobøl kommune også omfatte skoleeiers forsvarlige system. Tilsynet vil da omfatte skoleeiers forsvarlige system for å vurdere om alle skolene i kommunen ivaretar kravene på følgende områder:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag, jfr. opplæringsloven §§ 1-3, 2-3 og 3-4 og forskrift til opplæringsloven §§ 1-1 og 1-3
- Individuell underveisvurdering i fag, jfr. forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2 og 3-11 til 3-13
- Spesialundervisning, jfr. opplæringsloven §§ 5-1, 5-4 og 5-5
- Særskilt språkopplæring, jfr. opplæringsloven § 2-8
- Skolebasert vurdering jfr. forskrift til opplæringsloven § 2-1

- Forvaltningskompetanse - avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen jf opplæringsloven §§ 5-1, 2-6, 2-8, 2-14 og 15-1 første ledd, og forvaltningsloven kap IV og V

Mer informasjon om tilsynet med skoleeiers forsvarlige system og forvaltningskompetanse er sendt i eget brev til kommunen. Resultatet av denne delen av tilsynet fremkommer i en egen rapport.

9. Retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitel 3, 4, 6 og 7 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Hobøl kommune – Knapstad barne- og ungdomsskole frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 01.03.2018. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at det ulovlige forholdet er rettet og en redegjørelse for hvordan lovbruddet er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Hobøl kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Knapstad barne- og ungdomsskole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven § 1-1, 3-1 og 3-2.

Hobøl kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Rektor *sikrer* at undervisningspersonalet på barnetrinnet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.
- b. Rektor *sikrer* at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse.
- c. Rektor *sikrer* at opplæringen på barnetrinnet samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget.

2. Hobøl kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Knapstad barne- og ungdomsskole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Hobøl kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Hobøl kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Knapstad barne- og ungdomsskole skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Hobøl kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til.
- b. Lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget.
- c. Lærerne veileder elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i det enkelte faget.
- d. Lærerne sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid.
- e. Skolen har implementert rutine som sikrer at det i halvårsvurderingen
  - gis informasjon om elevens kompetanse i fagene.
  - gis veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

4. Hobøl kommune må sørge for at Knapstad barne- og ungdomsskole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Hobøl kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.
- b. Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring.
- c. Norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring blir kartlagt underveis i opplæringen.

Skolebasert vurdering

5. Hobøl kommune må sørge for at Knapstad barne- og ungdomsskole jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Hobøl kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen velger tema i den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket.
- b. Skolen gjennomfører skolebasert vurdering jevnlig.

10. Kommunens frist til å rette

Som nevnt i kapittel 9 ovenfor er kommunen gitt frist for å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er 01.03.2018.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Trond S. Haugerud   Gerd Gylder-Corneliussen

Tilsynsleder   Revisor

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

Dokumentasjon mottatt i forkant av intervjuene:

Fra skoleeier

- Skoleeiermelding -tilstandsrapport for Hobølskolen 2016-2017
- Kvalitetssamtaler skole 2017 Rapport
- Vedtaksbrev fra kommunestyret i sak om skoleeiermelding/ tilstandsrapport
- Årsrapport for 2016 – Hobøl
- Hobøl kommune – forsvarlig system revidert 17.08.17
-

Fra skolen

- Oversikt over skolens organisering
- Fellestid høst 2017
- Fellestid vår 2017
- Arbeidsfordelingsoversikt
- Årshjul – kartlegginger
- Mal utviklingssamtaler
- Egenvurdering etter spanskprøve
- Egenvurdering spansk
- Eksempler på periodevurderinger
- Mal elevsamtaler mellomtrinnet
- Prosjektarbeid – Europa
- Evaluering av spanskprøve
- Eksempel fra elevsamtale
- Genrelle vurderingskriterier i norskfaget
- Henvisningsskjema til PPT 2014
- Hjemmets forberedelsesskjema til utviklingssamtaler
- 3 IOP'er anonyme 2016-2017
- Kommentarer til rn kartlegging
- Ukeplan 7. trinn uke 22 og 23 – 2016/2017
- L-plan uke 24-25 9 trinn 2016/2017
- Læringsplan samfunnsfag uke 10-11 9 trinn
- Læringsplan samfunnsfag uke 38-39 9 trinn
- Læringsplan selvhevdelse uke 9 – 11 – 10. trinn
- Mal Årsrapport til IOP
- Målprøve 5.12
- Norsk periodevurdering eksempel 10.trinn
- Periodeplan i norsk for 4. trinn
- Periodeplan i norsk for 2. trinn
- Eksempel på periodevurdering 10. trinn
- Eksempel på periodevurdering 9. trinn
- Eksempel på Periodevurdering i spansk 10.trinn
- På egne bein – oppgavehefte til elever
- Sakkyndigvurdering – anonymisert
- Periodeplan i spansk for 8., 9. og 10.trinn uke 16-17
- Språkbiografi – elev
- Prosjekt Sør-Europa
- Ukeplan 7. trinn uke 41-42
- Ukeplan 4. trinn uke 9 og 12
- Ukeplan for 5. trinn uke 13-14 og 18 -19
- Læringsplan uke 18 – 8.trinn med mal for egenvurdering
- Ukeplan for enkelt elev anonym
- Temahefte Ungdom og seksualitet
- Utviklingssamtale elev – anonymisert

- Mal utviklingsamtler vår 5. trinn
- Skjema fir utviklingssamtale 4. trinn
- 2 stk eksempler på utfylte skjema til utviklingssamtaler
- Vurderingskriterier målprøve i norsk uke 2 og uke 5
- Vurderingskriterier – eventyr – norskfaget
- Vurderingsskjema for fordypningsoppgave
- Årsplan nivå 1
- Årsplan nivå 2
- Årsrapport elev anonym
- Årsrapport elev anonym
- 2 Kommentarer ang kartlegging av elever
- Kort rapport om lokale forhold ved skolen
- Periodevurdering
- 5 stk anonymiserte saker om spesialundervisning

- Egenvurderinger i Reflex om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen gjennomført av
  - o Skolens ledelse
  - o Faglærere i norsk på ulike trinn
  - o Faglærere i samfunnsfag på ulike trinn
  - o Faglærere i spansk på ulike trinn
  - o Spesialpedagogisk personale
  - o Lærer i særskilt språkopplæring
- Egenvurderinger i Reflex om skolebasert vurdering gjennomført av
  - o Skolens ledelse
  - o Lærergupper

Annet:

- Skolens hjemmeside
- Kommunens hjemmeside
- GSI
- Elevundersøkelsen

Dokumenter mottatt 26.10.2017

- Oppsummering 3.04.2017 Elevkonferanse
- Plangruppe samling April 2016
- Plangruppesamling April 2017
- Kvalitetsutvikling skoleåret 2017/2018
- Evaluering skoleåret 2016/2017 felles og for trinn
  - Tema – nettverkssamlinger -felles
  - Oppsummering av elevundersøkelsen 2016
  - Aktuelle tiltak
  - Nasjonale prøver – resultater
- Møteplan – grupper og nettverk